

A kutatás módszereiről

A kutatás kiindulópontját a programhoz leginkább kötődő iskolák jelentették: azok az intézmények, amelyek tanárai képzési programba való bekapcsolódását követően együttműködési szerződést kötöttek az OFI-val, kifejezve készségüket a tanult módszerek alkalmazására, és szükség esetén az OFI szakembereinek igénybevételére. Az e körbe eső iskolák csaknem mindegyikét, 22-ből 18-at kerestünk meg. Ezeket az iskolákat tekintettük a kutatás során „együttműködő” intézményeknek. A minta kiegészítését az iskolák és az OFI közötti kapcsolat mértéke alapján egészítettük ki tíz-tíz, összesen harminc másik intézménnyel, amely így összehasonlítási lehetőséget kínált számunkra. Ez utóbbiak egyik almintájába a csak egyéni résztvevőkön keresztül érintett (ún. „érzékenyített”) intézmények kerültek, a másikba a projekt kései fázisában belépő intézmények (a „2012-ben bekapcsolódók”), a harmadik almintát pedig a projektől teljesen távol álló („kontroll”) iskolák jelentették. A három utóbbi almintát az együttműködő intézmények területi elhelyezkedését és városnagyság szerinti összetételét követte. A területi bontást a viszonylag alacsony iskolai elemszám következtében a Dunántúl – Közép-magyarországi régió – Dunán inneni régiók metszetben tudtuk biztosítani, az iskolák települései esetében pedig törekedtünk, hogy az almintában szereplő városok másik középiskolája, vagy ahhoz közeli, hasonló nagyságú város középiskolája kerüljön a kiegészítő mintába.

A kutatásban az együttműködő iskolákra koncentráltunk, ezekben kérdőívek és interjúk segítségével gyűjtöttünk információkat. Iskolánként két-két kilencedik, illetve tizenegyedik évfolyamos osztály tanulóit kérdőívvel kereste meg kérdezőbiztosunk. A tanulói kérdőívek kitöltése csoportos körülmények között történt a kérdezőbiztos jelenlétében. Ugyanígy kérdőív kitöltésére kértük az iskola pedagógusait, a kérdezettek számát iskolánként húszban maximálva. Az iskolára vonatkozó alapvető információkat az igazgatói kérdőívek igyekeztek feltárni. A tanári és az igazgatói kérdőíveket a kérdezőbiztos a tanulói kérdés idején juttatta el az iskolába, s vagy személyesen ment érte a későbbiek során, vagy postán küldték el az iskolák.

A témakör árnyaltabb megközelítését interjúk során igyekeztünk feltárni. Iskolánként két-két fókuszcsoportos interjút készítettünk: az egyiket diákokkal, a másikat az iskolában dolgozó pedagógusokkal. Az igazgatóval, valamint egy további – az adott iskolai konfliktusokat ismerő, esetleg azok kezelésében jártas, nem feltétlenül az iskolában dolgozó (pl. gyermekvédelmi) – szakemberrel egyéni interjút készítettünk.

A kiegészítő alminták iskoláiban csak a kérdőíves kutatási elemet tartottuk meg, figyelve arra, hogy az almintákba kerülő osztályok képzési program szerinti szerkezete igazodjon az együttműködő iskolák osztályainak szerkezetéhez. A kérdőíves kérdezés során az iskolaigazgatók közül negyvenen, az iskolánként tervezett 20, tehát összesen 960 pedagógus helyett 577-en küldték vissza kitöltve a kérdőívet, míg a kitöltött diákkérdőívek száma 3908 lett.

A hazai média iskolai konfliktusmegoldásokra gyakorolt hatásának feltárása a fentitől elkülönített mintán történt. E munka keretében olyan iskolákat kerestünk meg, amelyek korábban valamilyen iskolai konfliktus kapcsán felhívták magukra a média figyelmét, vagyis a témakör előzetesen jól vizsgálhatónak látszott. Tíz ilyen iskolában készítettünk az igazgatókkal interjúkat.

Mindezt kiegészítette egy esettanulmány lehetőségét kínáló helyszín. E helyen egy iskolai konfliktusra felfűzve részletesen vizsgáltunk, több oldalról megvilágítva a konfliktust és annak kezelését.

Tanulmányaink az *Új Pedagógiai Szemle* számára készültek, az eredetieknél rövidebb változatban.

Györgyi Zoltán kutatásvezető